Ned, 18-8-2024, 18:55:15

Potpora

Svoju članarinu ili potporu za Portal HKV-a možete uplatiti i skeniranjem koda.

Otvorite svoje mobilno bankarstvo i skenirajte kod. Unesite željeni novčani iznos. U opisu plaćanja navedite je li riječ o članarini ili donaciji za Portal HKV-a.

Komentirajte

Telefon

Radi dogovora o prilozima, Portal je moguće kontaktirati putem Davora Dijanovića, radnim danom od 17 do 19 sati na broj **+385-95-909-7746**.

AKT

Poveznice

T. Šovagović: Samostalni umjetnici i njihova egzistencija – teret ili korist društvu? (3)

Objavljeno: 01. kolovoza 2024.

1 komentar

Nizanka u osam nastavaka donosi razgovore s članovima Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika i osvješćuje poteškoće, nedostatke i predrasude s kojima se suočavaju dok stvaraju djela za priznavanje statusa koji im omogućuje plaćeno mirovinsko i zdravstveno osiguranje iz sredstava proračuna RH. Za sve ostalo – moraju se sami pobrinuti.

Razgovor s Hrvojem Kovačevićem, predsjednikom Hrvatske zajednice samostalnih umjetnika (HZSU) (2)

Put samostalnih umjetnika je blagoslov, a ne prokletstvo

U drugom dijelu razgovora s predsjednikom HZSU-a Hrvojem Kovačevićem dotaknuli smo se odnosa s mjerodavnim ministarstvom, Zakona o obavljanju umjetničkoga stvaralaštva i poticanju umjetničkoga stvaralaštva, kriterija, pandemijskih godina i revizije članstva.

Kakvim ocjenjujete odnos HZSU-a s Ministarstvom kulture i medija? Ima li obostranoga razumijevanja, ali i konkretnih odgovora na Vaše zahtjeve?

Odnos s Ministarstvom kulture i medija je korektan, pogotovo nakon epidemije tijekom koje je donesen niz mjera kako bi se pomoglo samostalnim umjetnicima. Prije toga smo imali nesuglasica tijekom rada na Zakonu o obavljanju umjetničkoga stvaralaštva i poticanja umjetničkoga stvaralaštva, moguće je da će biti i novih nesuglasica, no svakako ima obostranoga razumijevanja.

Je li se što bitno mijenjalo u vrijedećem Zakonu o pravima samostalnih umjetnika i poticanju kulturnoga i umjetničkoga stvaralaštva i Pravilniku o načinu i uvjetima za priznavanje prava samostalnih umjetnika, što bi poboljšalo njihov status u posljednja tri desetljeća?

Zakon je iz 1996., a Pravilnik je donesen 2015. (uz određene preinake 2021.) u suradnji sa svim strukovnim udrugama koje imaju pravo predlagati članove Skupštine i povjerenstava. Pri tome treba napomenuti da ima i strukovnih udruga koje čekaju biti uvrštene na popis udruga koje imaju pravo predlagati članove povjerenstva za priznavanje prava samostalnih umjetnika na uplatu doprinosa. HZSU je inicirao promjenu Pravilnika u tom smislu, o čemu se možete informirati na službenoj stranici HZSU-a. U posljednja tri desetljeća, a i od svojega osnutka 1965., HZSU kontinuirano radi na poboljšanju statusa samostalnih umjetnika. Neke od aktivnosti već sam spomenuo. Spomenuo sam i da se iz državnoga proračuna za kulturu i umjetnost izdvaja oko 1 %. Do prije desetak godina izdvajalo se 0,5-0,6 %, pa i manje.

Postoje li, golim okom nevidljive, razlike u vrjednovanju (uvjetima, reviziji) na svakom od pojedinih područja umjetničkoga stvaralaštva – filmskom, glazbenom, književnom, likovnom i scenskom?

Svako je područje umjetničkoga djelovanja specifično tako da teško možemo govoriti o nekakvim razlikama.

Možete li nam ukratko otkriti (uza sve poznate stavke iz Pravilnika) kako se postaje članom HZSU-a, postoji li prosjek godišnjih prijava, broja primljenih i odbijenih zahtjeva za članstvom?

Kao što sam rekao, odluku donose povjerenstva. odobrava ih ili ne odobrava ministrica kulture i medija. Ove je godine podnesen 131 zahtjev. Povjerenstva su pozitivno riješila 82 zahtjeva, negativno ih je riješeno 49. Čekamo ministričinu odluku.

Ima li potrebe za osnutkom tijela kojim bi se pozvalo na red članove koji svojim djelovanjem narušavaju ugled HZSU-a, nešto kao Nadzorni odbor ili Sud časti? Prema Statutu članstvo prestaje na osobni zahtjev, prestankom prava na uplatu doprinosa - neplaćanjem članarine dulje od dvije godine, izdržavanjem zatvorske kazne dulje od šest mjeseci i smrću.

Samostalni umjetnici imaju punu slobodu djelovanja i izražavanja mišljenja, ne vidim potrebu da se osniva bilo kakvo tijelo u okviru HZSU-a koje bi ih nadziralo. HZSU ima i status udruge umjetnika tako da su neki samostalni umjetnici samo naši članovi, no ipak je velika većina i član neke strukovne udruge. Pri tome treba naglasiti da HZSU nije krovna udruga i da se ne miješa u rad bilo koje strukovne udruge.

Kako je iz Vašega iskustva biti samostalnim umjetnikom u RH? Je li riječ o kruhu nalik na pomorski, veoma ovisnom (i) o političkim valovima, podložno aktualnoj vlasti? Kako umjetničko stvaralaštvo održati na površini, da opstane ono uistinu vrijedno?

Mislim da je za onoga koji se bavi umjetničkim djelovanjem najprirodnije biti samostalni umjetnik. Nije lako jer živimo od honorara koji su malokome sigurni, često kasne, prisiljeni smo moljakati šefice računovodstava da nam ih isplate što prije (iako je to izvan rokova koji su navedeni u ugovorima), no tako je, uostalom, svima koji su izabrali slobodne profesije. Nemamo pravo biti bolesni, odnosno na bolovanje imamo pravo tek nakon 42 dana. Na malim tržištima umjetnina kao što je Hrvatska, većini je umjetnika iznimno važna potpora države, no ipak bih rekao da na egzistenciju (barem velike većine) samostalnih ne utječe dnevna politika. Iako je nakon proteklih izbora pri raspodjeli

HR kalendar

- 17. kolovoza 1960. rođena Sanja Nikčević
- 17. kolovoza 1991. BL korpus JNA pridružio se velikosrbima u napadu na Hrvatsku
- 18. kolovoza 1450. rođen Marko Marulić
- 18. kolovoza 1872. umro Petar Preradović
- 18. kolovoza 1933. osuđeni hrvatski domoljubi
- 18./19. kolovoza 1991. KOS podmetnuo eksploziv pred Židovsku općinu
- 19. kolovoza 1829. rođen Miho Klaić
- 19. kolovoza 1851. rođen Ivan Despot

Pretraži hkv.hr

POBOLJŠAO Google

Kontakti

KONTAKTI

Telefon Tajništva
+385 (0)91/728-7044

Elektronička pošta Tajništva
tajnistvo@hkv.hr

Elektronička pošta Uredništva
urednistvo@hkv.hr

Snalaženje

Svi članci na Portalu su smješteni ovisno o sadržaju po rubrikama. Njima se pristupa preko glavnoga izbornika na vrhu stranice. Ako se članci ne mogu tako naći, i tekst i slike na Portalu mogu se pretraživati i preko Googlea uz upit (upit treba upisati bez navodnika): „traženi_pojam site:hkv.hr".

Administriranje

Odjava

ministarstava unutar vladajuće koalicije resor kulture bio neobično eksponiran. Čak su se u medijima mogle pročitati izjave da pojedini umjetnici zbog svojih stajališta ne bi smjeli dobiti potpore za svoj rad što je meni zastrašujuće. UO i ja osobno svjesni smo činjenice da su članovi HZSU-a svih zamislivih opredjeljenja, a da je naš zadatak sve ih jednako zastupati u svoj toj različitosti. No, puno veći problem od skupljanja političkih poena na kulturi i umjetnosti jest urušavanje valorizacije umjetničkih djelovanja, kritičari gube prostor u medijima, umjetnost se komercijalizira, postaje žrtva potrošačkoga mentaliteta. I tako nije samo u nas, ni blizu, to je globalni problem. Proteklih godina stanovitih pomaka ima. Treći program HTV-a otvara prostor za kulturu i umjetnost, na prijedlog Ministarstva kulture i medija, Vlada Republike Hrvatske 2021. godinu proglasila je Godinom čitanja, otvaraju se novi natječaji za potpore.

Postoje li predrasude glede samostalnih umjetnika? Ako postoje, kako odgovarate na njih? Je li biti samostalnim umjetnikom i blagoslov i prokletstvo? Netko sa strane reći će „sam je izabrao taj put“, „nitko ga nije natjerao“, „tko mu kriv“.

Predrasuda svakako ima. Ima ih koji misle (vjerujem da su takvi u manjini, ali su glasni) kako smo mi samo uteg državnomu proračunu. U odgovoru na prvo pitanje napomenuo sam da kultura i umjetnost u proračun donosi 4,6 puta više nego što dobije. Meni, kao i velikoj većini samostalnih umjetnika, svi su honorari isplaćeni preko računa, porez je uredno plaćen. Porez plaćaju i svi koji su sudjelovali u tiskanju knjige (od radnika u tiskari do vozača), postavljanju kazališne predstave ili izložbe, radu na filmu. Samostalni umjetnici su proizvođači. A ove primjedbe koje navodite („sam je izabrao taj put“, „nitko ga nije natjerao“, „tko mu kriv“) zapravo stoje. Doista smo sami izabrali svoj put. I unatoč svim problemima s kojima se svakodnevno suočavamo, taj je put po mom mišljenju blagoslov, a ne prokletstvo.

Koje pravne korake namjeravate poduzeti u sljedećem razdoblju glede poboljšanja statusa samostalnim umjetnicima?

Sudjelovanje u izradi Zakona svakako je najvažniji korak. Moramo se izboriti da novi Zakon donese poboljšanje statusa samostalnim umjetnicima.

Zahtijevali ste i uvećanje iznosa novčane nadoknade koja se dodjeljuje zaslužnim samostalnim umjetnicima nakon odlaska u mirovinu. Je li iznos mirovine članovima HZSU-a sramotno malen, gotovo nedostojan čovjeka 21. stoljeća, ako pretpostavimo da je pojedinac ostvario zamjetan trag u hrvatskoj kulturi i umjetnosti?

To nam je jedan od najvažnijih ciljeva. Uvećanjem novčane naknade koja se dodjeljuje zaslužnim samostalnim umjetnicima ispravila bi se nepravda koju je samostalnim umjetnicima donijela priča o koeficijentima. Nekim samostalnim umjetnicima mirovina iznosi manje od 120 eura.

Kako su koronske godine utjecale na djelovanje HZSU-a, preseljenje iz Ilice na Trg Josipa Jurja Strossmayera, odnosno u palaču Matice hrvatske? Pandemijsko vrijeme odgodilo je i reviziju, s obzirom na to da posebice u 2020. i 2021. nisu svi samostalni umjetnici imali jednake uvjete za rad, predstavljanje i uprizorenje svojih djela…

Ministarstvo kulture i medija pomoglo nam je da prevladamo krizu izazvanu epidemijom i potresom; u novom smo prostoru (prostor u Ilici 42 dobio je crvenu naljepnicu), znatan postotak umjetnika dobio je potpore u trenutcima kada im je bilo onemogućeno umjetničko djelovanje, izišlo im se u susret i s revizijom. To je sada iza nas, idemo dalje.

Je li pravedna revizija članstva koja se provodi u petogodišnjem razdoblju? Nastaju li nesporazumi, sukobi, iako sam svjestan da je svako područje umjetničkoga stvaralaštva priča za sebe, glede namrijetih uvjeta koje je potrebno ostvariti između dviju revizija?

Samostalni umjetnici koji profesionalno obavljaju umjetničku djelatnost ne samo da ozbiljno doživljavaju svoj posao nego ga i žive. Postotak onih koji ne prođu reviziju zanemariv je.

Može li se u ovoj državi biti isključivo samostalnim umjetnikom? Svjedoci smo da se mnogi članovi angažiraju na različitim područjima, kubure kako znaju i umiju. I Vi surađujete s matičnim DHK-om, vodite tribine, pokušavate iznaći dodatan izvor prihoda.

Može, naravno, ali upravo je tako kako ste naveli. Tijekom ovih trideset godina koliko se bavim pisanjem, nisam odbio ni jedan književni angažman koji mi je netko bio spreman platiti (kada iskrsne narudžba, roman koji trenutačno pišem bez oklijevanja stavljam na čekanje), a ni volontiranje mi nije strano.

Razgovarao: **T**omislav **Š**ovagović

(nastavlja se)

Tekst je dio niza „Samostalni umjetnici i njihova egzistencija – teret ili korist društvu?“, a na Portalu HKV-a objavljen je u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti u 2024. godini Agencije za elektroničke medije. Prenošenje sadržaja dopušteno je uz objavu izvora i autorova imena.

AGENCIJA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

Povezano

T. Šovagović: Samostalni umjetnici i njihova egzistencija – teret ili korist društvu? (1)

T. Šovagović: Samostalni umjetnici i njihova egzistencija – teret ili korist društvu? (2)

T. Šovagović: Samostalni umjetnici i njihova egzistencija – teret ili korist društvu? (4)